

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2018.5.31.
SWD(2018) 284 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM

A HATÁSVIZSGÁLAT VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA

amely a következő dokumentumot kíséri

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE

**a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a
tagállamok bíróságai közötti együttműködéséről szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK
tanácsi rendelet módosításáról**

{COM(2018) 378 final} - {SEC(2018) 271 final} - {SWD(2018) 285 final}

Vezetői összefoglaló
Hatásvizsgálat: <u>Javaslat</u> AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE <u>a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködéséről szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendelet módosításáról</u>
A. A fellépés szükségessége
Miért? Milyen problémát kell megoldani?
A rendelet létrehozza a bíróságok közötti, polgári és kereskedelmi ügyekben folytatott bizonyításfelvétel iránti kérelmek közvetlen és gyors továbbítására és teljesítésére vonatkozó uniós szintű rendszert. Pontos kritériumokat határoz meg az ilyen kérelmek formájára és tartalmára vonatkozóan is. A rendelet a tagállamok által a Hágai Egyezmény alapján használt nehézkes rendszert egy, a bíróságok közötti közvetlen kapcsolatot (a kérelmek megküldését és a felvett bizonyítékok visszaküldését) lehetővé tevő modern rendszerrel helyettesíti. Jelenleg az EU-ban évente mintegy 3,4 millió polgári és kereskedelmi bírósági eljárás rendelkezik határon átnyúló vonatkozásokkal. Számos ilyen ügyben a bizonyításfelvétel rendkívül fontos a megfelelő igazságszolgáltatás szempontjából. Jelenleg a rendelet által kijelölt szervek közötti kapcsolatok még mindig szinte kizárólag papíralapúak, amely kedvezőtlen hatásokkal jár a költségekre és a hatékonyságra. A videokonferenciát továbbá ritkán használják a más tagállamban tartózkodó személyek meghallgatására. Ez a kezdeményezés arra irányul, hogy korszerűsítsék a szabályozást, és a modern technológiát használják a határon átnyúló bizonyításfelvétel során. Ugyanakkor a rendelet néhány hiányosságát is kezeli, amelyeket a rendelet működésének értékelése mutat be. A hiányosságokból fakadó problémák három fő kategóriába sorolhatók: – késedelmek és költségek a polgárok, a vállalkozások és a tagállamok vonatkozásában; – az eljárási jogok védelmének hiányosságai; valamint – jogi bonyolultság és jogbizonytalanság. A harmadik pont magában foglalja a rendeletben meg nem határozott egyes alapvető kifejezések félreérthetőségét, valamint a rendelet választható jellegéből adódó egyértelműség hiányát (a rendelet ugyanis a nemzeti joggal párhuzamosan alkalmazandó). Az érintett érdekelt felek a következők: a polgárok és a vállalkozások, mint a bírósági eljárásban részt vevő felek, a tagállamok közigazgatási és igazságügyi hatóságai, valamint a jogi szakemberek (különösen a bírák és az ügyvédek). Ez a kezdeményezés szorosan kapcsolódik az 1393/2007/EK rendelet szerinti, a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítésére („iratkézbesítés”) vonatkozó kezdeményezéshez. A két kezdeményezés szorosan összefonódik a digitalizáció és az e-igazságügy átfogó bizottsági prioritásával, és a büntető igazságszolgáltatás területén folytatott párhuzamos munkát (e-bizonyítékok) követi annak érdekében, hogy egyenlő versenyfeltételeket teremtsen a büntető és polgári igazságszolgáltatás területén. A kezdeményezések a meglévő uniós outputokra és olyan jogi előírásokra épülnek, mint az e-CODEX és az eIDAS-rendelet.
Mi a kezdeményezés várható eredménye?
E kezdeményezés szakpolitikai célkitűzése a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség, valamint a belső piac zökkenőmentes működésének javítása. Ezt a bírósági eljárások hatékonyságának és gyorsaságának növelésével, valamint a határon átnyúló vonatkozású ügyekben a megfelelő igazságszolgáltatás biztosításával kell megvalósítani. A kezdeményezés ezt a célt különösen azáltal segíti elő, hogy a jogszabályokat hozzáigazítja a műszaki fejlődéshez, és kihasználja a digitalizáció és a videokonferencia előnyeit. A kezdeményezés növeli a jogbiztonságot a következők egyértelműsítése által: 1) bizonyos alapfogalmak, és 2) a rendelet és a nemzeti jog közötti kapcsolat. Ez segít elkerülni a polgárok, a vállalkozások és a közigazgatási szervek oldalán jelentkező késedelmeket és indokolatlan költségeket, valamint orvosolja a

felek eljárási jogainak védelmével kapcsolatos hiányosságokat.
Milyen többletértéket képvisel az uniós szintű fellépés?
A kezdeményezés egyértelmű hozzáadott értéket képvisel uniós szinten, mivel javítja az igazságügyi eljárások hatékonyságát és gyorsaságát azáltal, hogy egyszerűsíti és felgyorsítja a bizonyításfelvételt szolgáló együttműködési mechanizmusokat. Ezáltal javítani fogja a határon átnyúló ügyekben a megfelelő igazságszolgáltatás biztosítását. Természeténél fogva a tagállamok közötti, határon átnyúló bizonyításfelvételre vonatkozó együttműködést nem lehet hatékonyan szabályozni a tagállamok szintjén.
B. Megoldások
Milyen jogalkotási és nem jogalkotási szakpolitikai alternatívák merültek fel? Van-e előnyben részesített megoldás? Miért?
Számos lehetőség mérlegelésére került sor, a nem jogalkotási intézkedésektől a különböző ambíciószintű jogalkotási intézkedésekig. Az előnyben részesített lehetőség a következő intézkedéseket tartalmazó szakpolitikai csomag: – CEF elektronikus kézbesítés (e-CODEX) használata az elektronikus kommunikáció és iratcsere alapértelmezett csatornájaként; – a modern bizonyításfelvételi eszközök (pl. videokonferencia, telefonkonferencia és egyéb távoli kommunikációs eszközök) használatának előmozdítása alapértelmezett megközelítésként, ha egy személyt egy másik tagállamból kell meghallgatni, de megfelelő rugalmasságot (többek között a berendezések bírósági rendelkezésre állásától függő esetleges kivételek révén) és ösztönzőket (a nemzeti projektek finanszírozásán keresztül) kell beépíteni a tagállamok számára a bíróságok videokonferencia-berendezésekkel való felruházása érdekében; – az elektronikus (digitális) bizonyítékok elfogadása előtt álló jogi akadályok felszámolása; – a jogbiztonság növelése azáltal, hogy a rendeletbe beépítésre kerülnek a határon átnyúló bizonyításfelvétel további eszközei, amelyeket jelenleg gyakran a jogszabály hatáskörén kívül használnak, ideértve a diplomáciai vagy konzuli tisztségviselőkön keresztül történő bizonyításfelvételt is; – a „bíróság” fogalma eltérő értelmezésének felszámolása azáltal, hogy felváltásra kerül az „igazságügyi hatóság” általános meghatározásával; – a rendelet által előírt egységes szabványok jelentőségének hangsúlyozása (egyszerűsített eljárások, az érintett felek jogainak azonos színvonalú védelme); – az illetékes bíróságokra vonatkozó bevált gyakorlatok, amelyek segítik őket az eljárások megfelelő és késedelem nélküli alkalmazásában; valamint – a bírósági és más jogi szakemberek figyelmének fokozott felhívása a rendelet alapján rendelkezésre álló közvetlen bizonyításfelvételi csatornára.
Ki melyik alternatívát támogatja?
Az érdekelt feleket megkérdezték a határon átnyúló bírósági eljárásokban való részvételükről és preferenciáiról. 73%-uk részt vett már határon átnyúló bírósági eljárásban, míg az 1206/2001/EK rendeletet eddig a 20%-uk alkalmazta. A nyilvános konzultáció válaszadóinak 65%-a határozottan vagy jellemzően támogatta az olyan modern bizonyítási eszközök használatát, mint a videokonferencia (ahelyett, hogy személyesen idézték volna be külföldi bíróságra). A legtöbben egyetértettek abban, hogy a határon átnyúló eljárások esetében a tendencia a videokonferencia, ezért az európai normákat úgy kell megfogalmazni, hogy a meghallgatás a lehető leginkább életszerű legyen. A digitalizáció támogatása különösen erős volt: gyakorlatilag konszenzus alakult ki arról, hogy az elektronikus kommunikáció a polgári ügyekben folytatott határon átnyúló igazságügyi együttműködésben részt vevő hatóságok/ügynökségek között alapértelmezett kell, hogy legyen – a válaszadók 61%-a egyetértett ezzel, és 39%-uk hajlott az egyetértésre. Széles körű támogatást élvezett a „bíróság” fogalmának kiszélesítése is.
C. Az előnyben részesített alternatíva hatásai
Melyek az előnyben részesített alternatíva (ha nincs ilyen, akkor a főbb lehetőségek) előnyei?

Az előnyben részesített szakpolitikai csomag növelné a hatékonyságot és a jogbiztonságot, és csökkentené az érintett érdekelt felek oldalán jelentkező késedelmeket és költségeket azokban az esetekben, amikor a bizonyítékokat határon átnyúlóan veszik fel. Konkrétabban, az elektronikus kommunikáció és a videokonferencia alkalmazása a rendelet értelmében alkalmazott mechanizmusok esetében hatékonyabbá tenné ezeket az eljárásokat. A műszaki infrastruktúrába és folyamatokba történő beruházás várhatóan hatékonyabbá teszi a bírósági eljárásokat, és csökkenti a költségeket. Számos pontosítás és kiegészítés növelné a jogbiztonságot (pl. a bizonyításfelvétel további csatornáinak meghatározása, valamint a „bíróság” és a „bizonyításfelvétel” fogalmának tisztázása), ahogy az új figyelemfelkeltő és iránymutató anyagok is. A határon átnyúló bírósági eljárások hatékonysága javulna, ami csökkentené a polgárok és a vállalkozások terheit. A pontosítások, a további útmutatás és a tudatosság növelése segítené a késedelmek csökkentésében. Az intézkedés javítaná az igazságszolgáltatáshoz való jog érvényesülését és a felek jogainak védelmét, részben a késedelmek csökkentésével, részben azért, hogy várhatóan növelni fogja azon ügyek számát, amelyekben a rendeletet alkalmazzák. Általánosságban elmondható, hogy a polgárok és a vállalkozások számára várhatóan kedvező lesz a csomag, különösen olyan nem pénzügyi előnyök formájában, mint például az igazságszolgáltatáshoz való jog fokozott érvényesülése, a választási szabadság (a leginkább megfelelő határon átnyúló bizonyításfelvételi eszközök kiválasztása), valamint a bírósági eljárásokkal járó stressz csökkentése.

Milyen költségekkel jár az előnyben részesített alternatíva (ha nincs ilyen, akkor milyen költségekkel járnak a főbb lehetőségek)?

A szakpolitikai csomag várhatóan előnyökkel jár a határon átnyúló eljárásokban részt vevő polgárok és vállalkozások számára. A fokozott jogbiztonság és a gyorsabb, kevésbé költséges eljárások elősegítenék a polgárok és a vállalkozások számára, hogy határon átnyúló ügyleteket vegyenek igénybe, és ezáltal erősítsék a határon átnyúló üzleti tevékenységet és fokozzák a belső piac működését. A tagállamok esetében az e-CODEX és a videokonferencia bizonyos költségeket generálna, de ezek egyszeri jellegűek, miközben az előnyök folyamatosak, és költségmegtakarítással járnak (pl. a tanúk videokonferencia útján történő meghallgatása kevesebb költséggel jár, mint a személyes meghallgatás). A kifejezetten e rendelethez kapcsolódó költségeket a bíróság általában véve fokozódó digitalizációja csökkenti. Összességében az előnyök egyértelműen meghaladják a költségeket. A bírósági eljárásokban részes fél vállalkozások számára ezek a pozitív változások előnyösek lennének; más hatások viszonylag semlegesek lennének.

Hogyan érinti a fellépés a vállalkozásokat, köztük a kis- és középvállalkozásokat és a mikrovállalkozásokat?

Az előnyben részesített szakpolitikai csomag a határon átnyúló bírósági eljárásokban részt vevő vállalkozások számára előnyökkel járna, fokozott jogbiztonságot nyújtva a határon átnyúló eljárások megfelelő működése, valamint a gyorsabb és kevésbé költséges eljárások tekintetében. A bizonyításfelvétel szempontjából releváns üzleti tevékenységekben részt vevő vállalkozások számára a bevételek az üzleti tevékenységek típusai között elmozdulhatnak: az informatikai tanácsadó szolgáltatók, az internetes és távközlési szolgáltatók számára előnyös lesz, míg a postai kommunikációra kevésbé lenne szükség, ha azt elektronikus kommunikáció váltja fel. A szolgáltatókra gyakorolt általános gazdasági hatás azonban várhatóan semleges marad, mivel a különböző típusú vállalkozásokra gyakorolt negatív és pozitív hatások várhatóan ugyanolyan méretűek lesznek, de maguk az eljárások is hatékonyságnövekedéssel járnak.

Lesz-e jelentős hatása az intézkedésnek a tagállamok költségvetésére és közigazgatására?

A javasolt csomag nem ró jelentős költségeket a nemzeti közigazgatásokra, és ezzel egyidejűleg megtakarításokat is eredményezne. A tagállamok hatóságai várhatóan profitálnak a postai szolgáltatásokkal és az adminisztratív feladatokkal kapcsolatos költségcsökkenésből, a hatékonyabb bírósági eljárások miatti időmegtakarításból, valamint az adminisztratív terhek és a munkaerőköltségek csökkenéséből. Az e-CODEX bevezetése, a videokonferencia és más távolsági kommunikáció megszervezése némi költséggel járna, de egyben csökkentené a jövőbeli postai szolgáltatások költségeit. Emellett egyes költségek az Európai Bizottság és a tagállamok között megoszlanának, például társfinanszírozás révén.

Lesznek-e egyéb jelentős hatások?

A javasolt csomag pozitív hatást gyakorolna az igazságügyi együttműködésre és erősítené a tagállamok közötti kölcsönös bizalmat. Az e-igazságügy révén biztosítaná a vonatkozó módszerekre és költségekre vonatkozó ismereteket, amelyek a határon átnyúló bizonyításfelvétel terén gyors és hatékony eljárásokat biztosítanának. Az intézkedés javítaná a jogbiztonságot és az igazságszolgáltatáshoz való jog érvényesülését, a felek eljárási jogainak megerősítése révén. Emellett elősegítené a közigazgatás (beleértve a bíróságokat is) modernizálását, a határon átnyúló interoperabilitás megvalósításának, valamint a polgárokkal való

kapcsolattartás megkönnyítésének szükségességét, a digitális egységes piaccal kapcsolatos stratégiának és az e-kormányzati stratégiának megfelelően.
D. További lépések
Mikor kerül sor a szakpolitikai fellépés felülvizsgálatára?
A javasolt kezdeményezés hatását a Bizottság által a módosított eszköz hatálybalépése után 5 évvel készített jelentésben értékelik.